Svalövs kommuns

Handlingsprogram

för skydd mot olyckor.
tillika handlingsprogram för räddningstjänsten enligt lagen om skydd mot olyckor.

Räddningstjänsten att gälla för åren 2015-2018

Antagande

Enligt lagen om skydd mot olyckor 3kap. 3 § ska kommunen ha ett handlingsprogram som antas av kommunfullmäktige för varje ny mandatperiod. Innan programmet antas ska samråd ha skett med de myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse i saken. Kommunfullmäktige kan uppdra åt kommunala nämnder att under perioden anta närmare riktlinjer.

Detta handlingsprogram är framtaget av räddningstjänsten enligt delegation i förvaltningens reglemente.

”Nämnden skall därutöver stödja kommunstyrelsens arbete vad avser t.ex. upprättande av handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor.”

Handlingsprogrammet är antaget av kommunfullmäktige 2014-04-28 och gäller under perioden 2014 till 1 mars 2015. Programmet aktualitetsförklarades med uppdateringar av kommunfullmäktige 2015-01-26 att gälla för mandatperioden 2015-2018.

Innehållsförteckning

Antagande 3

Innehållsförteckning 4

1. Inledning 6

2. Kartläggning av kommunen 8

3. Analys 12

4. Kommunens målmodell 14

5. Internt säkerhetsarbete 16

6. Trafiksäkerhet 18

7. Brandskydd 24

8. Miljöskydd 39

9. Badsäkerhet 43

10. Våld i hemmet 45

11. Fallolyckor 47

12. Operativa räddningsinsatser 49

13. Samhällsstörning 61

Bilagor 67

1. Inledning

Ambitionen med detta handlingsprogram är att beskriva ett långsiktigt arbete för att minska antalet olyckor, samt antalet skadade på grund av olyckor bland de som bor och vistas i Svalöv kommun. En del av det säkerhetsarbete och olycksförebyggande arbete som beskrivs har pågått under många år i kommunen.

1.1 Bakgrund

Enligt *3 kap. 3 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor* ska kommunerna ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet. Enligt *3 kap. 8 §* i samma lag ska kommunerna också ha ett handlingsprogram för räddningstjänst samt den förebyggande verksamheten. Svalövs kommun har valt att samordna dessa handlingsprogram till ett dokument eftersom det finns många beröringspunkter mellan räddningstjänsten och den förebyggande verksamheten.

1.2 Syfte och mål

Syftet med handlingsprogrammet, förutom att uppnå de skyldigheter kommunen är ålagd enligt lagstiftningen, är att ta fram en samlad bild av kommunens arbete för att förhindra och begränsa olyckor och skador till följd av olyckor. Ett annat syfte är att informera intressenter, såväl samverkansparter som de som bor, arbetar eller vistas i Svalövs kommun, om kommunens arbete.

Målet är att öka samverkan, både internt och externt, i arbetet för att minska antalet skadade på grund av olyckor eller andra händelser i kommunen och att utveckla de insatser och det arbete som görs i kommunen.

1.3 Avgränsning

Handlingsprogrammet ska beskriva ett långsiktigt arbete för att minska olycksriskerna för de som bor, arbetar och vistas i Svalövs kommun.

Handlingsprogrammet tar upp sådana händelser som kan föranleda räddningsinsatser och begränsas till de s.k. vardagsolyckorna.

1.4 Arbetet med handlingsprogrammet

Handlingsprogrammet i sig innehåller inte nya mål, verksamheter eller aktiviteter utan är en beskrivning över hur Svalövs kommun arbetar och har uppsatta mål för sitt olycksförebyggande arbete.

Vid arbetet har ingen särskild arbetsgrupp inrättats. Det är beredskapssamordnaren som sammanställt kartläggande statistik och olycksomfattning. Därtill har varje verksamhet som berörs av olycksrisker, tillsammans med beredskapssamordnaren, samarbetat för att ta fram de fakta, mål och aktiviteter som just deras verksamhet har för sitt förebyggande arbete.

2. Kartläggning av kommunen

Svalövs kommun är en landsbygdskommun med drygt 13300 invånare. Kommunen är stor till ytan men är glest befolkad och har mycket åkerareal. Svalöv är centralorten i kommunen och övriga tätorter är Teckomatorp, Kågeröd, Röstånga, Billeberga och Tågarp.

2.1 Organisation

Politiskt finns det nämnder samt fyra utskott under kommunstyrelsen, samt att fullmäktige ges möjlighet att tillsätta tillfälliga beredningar.

2.1.1 **Politisk organisation**

Den politiska organisationen består av ett antal traditionella nämnder där det i huvudsak hanteras beslut som innebär myndighetsutövning. Andra frågor behandlas i utskotten som ligger direkt under kommunstyrelsen Vid behov bildas det en beredning som arbetar med långsiktiga frågor inom ett specifikt område.

I Svalöv är det Bygg-, trafik-, och räddningsnämnden samt socialnämnden som hanterar myndighetsbeslut.

Bygg-, trafik- och räddningsnämnden

Behandlar ärenden som rör bygglov, trafikfrågor samt räddningstjänstens verksamhet.

Socialnämnden

Behandlar ärenden som rör familjehem, placeringar, vård, försörjningsstöd, flyktingmottagning samt insatser för barn i behov av särskilt stöd.

De fyra utskotten under kommunstyrelsen är arbetsutskottet, utbildningsutskottet, vård- och omsorgsutskottet samt samhällsutskottet.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottets ansvarsområden är ekonomi, personal, näringsliv/turism, arbetsmarknadsfrågor, information, upphandlings-, energi-, säkerhets-, försäkrings-, samt lokalfrågor och övergripande projekt.

Utbildningsutskottet

Utbildningsutskottets ansvarsområden är förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, särskola, gymnasieskola, vuxenutbildning, kultur och fritid, samt beställning av kost- och städtjänster för egen verksamhet. Utskottets ansvarsområde omfattar vidare den verksamhet som förskola och skola utför, genom insatser till barn i behov av särskilt stöd m.m i enlighet med Skollagen.

Vård- och omsorgsutskottet

Vård- och omsorgsutskottets ansvarsområden är vård av och omsorg om äldre och funktionshindrade m fl, hälso- och sjukvård, samt beställning av kost- och städtjänster för egen verksamhet.

Samhällsbyggnadsutskottet

Samhällsbyggnadsutskottets ansvarsområden är plan och utredning, mark och exploatering, investering, teknik, infrastruktur, gata, trafik, kollektivtrafik, park, naturvård, kost, städ, renhållning, vatten och avlopp samt strategiskt miljöarbete.

2.1.2 Kommunförvaltningens organisation

I Svalövs kommun finns endast en förvaltning. Förvaltningen består av kommunledningskontoret samt tre sektorer.

Kommunledningskontoret servar kommunfullmäktige, beredningar, kommunstyrelsen med flera och chefer med underlag och verktyg för mål, analys, beställning och uppföljning. De ska följa och utöva uppsikt över verksamheternas planering, ekonomi och kvalitet.

De tre sektorerna är uppdelade i social omsorg, utbildning och samhällsbyggnad.

Räddningstjänsten har samordningsansvaret inom kommunen, enligt kraven i lagen om skydd mot olyckor samt i lagen om extraordinära händelser, både för förebyggande, utbildning och operativa räddningsinsatser när en olycka har inträffat.

2.2 Risk- & krisberedskap

I Svalövs kommun ligger inom Räddningstjänstens verksamhetsorganisation området Risk- och krisberedskap. Krisberedskapssamordnaren arbetar med att sammanställa de risker som finns i kommunen och tar fram underlag för att man ska kunna ta hänsyn till riskbilden vid exempelvis exploatering och nyetablering av nya verksamheter, farliga godsleder, verksamhetstillstånd.

Samordnaren ansvarar dessutom för samverkan med andra kommuner, organisationer, regionen, länsstyrelsen m.fl. Kommunerna i Skåne Nordväst har djupgående och väl etablerade samverkansformer med lokala och regionala forum för erfaren-

hetsutbyte. Kommunerna tar bl.a. fram gemensamma utbildningar och analysstrukturer.

2.3 Samverkan

Räddningstjänsten i Svalöv har ett väl utvecklat samarbete med kommunerna Landskrona och Bjuv, vilket regleras med civilrättsliga avtal. Samverkan utvecklas och fördjupas fortgående enligt politiska direktiv. Avtalen reglerar samarbete inom såväl den operativa som den förebyggande verksamheten. Idag har kommunerna gemensam räddningschef, gemensam riskingenjör samt verksamhetsansvariga inom räddningstjänstens uppdrag, och en stor del av samarbetet innefattar förebyggande insatser som bl. a. tillsyn, utbildning, framtagande av planer och analyser.

Räddningstjänsterna i Skåne Nordväst (Bjuv, Båstad, Helsingborg, Höganäs, Klippan, Landskrona, Svalöv, Åstorp, Ängelholm, Örkelljunga) samverkar enligt ett gemensamt samverkansavtal. Avtalet omfattar framförallt den operativa verksamheten genom att kommunerna delar funktioner som räddningschef i beredskap, vakthavande brandingenjör och stabsbrandmästare.

Kommunerna i Skåne tillämpar gränslös räddningstjänst, vilket innebär att närmsta resursen alltid larmas för att man ska nå fram så fort som möjligt och för att komma fram med tillräckliga resurser i ett tidigt skede. Inom Skåne finns gemensamma specialresurser utstationerade på strategiska platser i länet, t.ex. kemikalieolycksresurs, ledningsfordon samt resurs för att hantera svårbemästrade miljöer. Det finns även resurser inom förebyggande olycksarbete och krishantering.

3. Analys

Varje kommun ska enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, analysera sina risker, sårbarheter samt sin hanteringsförmåga vid kris.

3.1 Bakgrund

Svalövs riskanalys arbetades fram under hösten 2010, och den antogs i kommunfullmäktige 2011-05-30. Sårbarhetsanalysen arbetades fram under våren 2011 och antogs i kommunstyrelsen 2013-01-28. Dessa två dokument ligger som underlag till detta handlingsprogram.

3.2 Syfte och mål

Syftet med en riskanalys är att se vilka risker det finns i kommunen olyckor som kan föranleda räddningstjänst. Syftet med en sårbarhetsanalys är att reda ut vilken kommunens förmåga att motstå en extraordinär händelse.

Analyserna ska, enligt *föreskrifterna*, tas fram under det första året under mandatperioden, och senast den 30 september i samma period ska det lämnas in en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) till länsstyrelsen. Riskanalysen ligger till grund för detta *handlingsprogram samt* delge andra intressenter en möjlighet att skapa sig en samlad bild över risker i Svalövs kommun.

Målet med analysen är att identifiera inom vilka områden som kommunen särskilt behöver beakta risker och anpassa insatser i förhållande till antalet olyckor i den egna kommunen.

3.3 Strategi

Arbetet med att analysera kommunens risker och sårbarheter utgår från en mandatperiod på fyra år. Risk- och sårbarhetsanalyserna ska vara klara senast september under mandatsperiodens första år, vilket innebär att arbetet med risk- och sårbarhetsanalyserna påbörjas under mandatperiodens fjärde år. Under mandatperiodens

första år ska även krisledningsplanen uppdateras. Handlingsprogrammet ska uppdateras under mandatperiodens andra år. Ny utbildning sker när nya nämnder tillsats och varje år genomförs minst en krisledningsövning.

3.4 Riskanalys

I Svalövs kommun delas RSA upp i en separat riskanalys och en sårbarhetsanalys; riskanalysen riktar in sig på olycksrisker och sårbarhetsanalysen definieras utifrån en extraordinär händelse. De båda lämnas in tillsammans.

3.4.1 **Olycksbilden i Svalövs kommun**

I riskanalysen finns statistik över händelser som har inträffat i kommunen. Den visar en samlad bild av vilka olyckor som är mest frekvent förekommande. Bilden jämförs även med andra kommuner, länet samt riket. (Bilaga 1)

3.4.2 **Innehåll**

Riskanalysen 2011 (Bilaga 1) har fyra huvudkomponenter: en genomgång av demografin i Svalövs kommun, insatsstatistik från räddningstjänstens register, en grafisk presentation av objekt med särskilda risker för sin omgivning samt en grovanalys av risker i Svalövs kommun.

3.4.3 **Identifierade risker**

Kommunens risker är i huvudsak trafikolyckor följt av brand i bostad. Särskilt drabbade sträckor för trafikolyckor är vägarna runt Böketofta, Svalöv och Röstånga. De flesta bränder sker i villor och brandorsaken är oftast soteld.

4. Kommunens målmodell

Framtidens utmaningar i Svalöv kommun är att möta de ökande kraven på kvalitet, individuellt inflytande och fler valmöjligheter samtidigt som resurserna till offentlig service kommer att fortsätta vara knappa. Dessa utmaningar ska kommunen möta genom att ha en strategisk inriktning med uppsatta mål som går att mäta.

4.1 Styrmodell

Svalövs kommun arbetar med sex strategiska inriktningar som är satta av kommunfullmäktige. Utifrån dessa inriktningar formuleras vilka mål som ska åstadkommas. För att veta om målen uppnåtts finns det ett antal visare (det som ska mätas) kopplade till varje mål. Varje visare har sedan ett målvärde (siffran som ska uppnås). Det är styrelser, nämnder och utskott som fastställer mål och visare för respektive verksamhetsområde. För att uppnå målen formulerar också utskott och nämnder ett antal uppdrag som lämnas till verksamheterna. Verksamheterna formulerar i sin tur hur uppdragen ska genomföras, det vill säga vilka aktiviteter som ska genomföras.

Varje kvartal har kommunstyrelsen samt dess nämnder och utskott uppföljning av mål, visare och målvärde i ett program som heter Hypergen.

4.2 Strategisk inriktning

Svalövs kommun har sex övergripande strategier som ska vara vägledande när målen väljs och dessa är:

- Vara en attraktiv boende-, besöks- och företagarkommun
- Tillgodose medborgarnas behov av inflytande och valmöjligheter
- Trygga medborgarnas livsmiljö, ekonomi och välbefinnande
- Öka det mellankommunala samarbetet
- Kommunens anläggningstillgångar (fastigheter, gator, vägar, park,vatten- o avloppsanläggningar) ska vårdas så att kapitalförstöring undviks

- Befolkningstillväxten skall minst följa den för Skåne genomsnittliga befolkningstillväxten

4.3 Mål

Kommunen har formulerat följande elva mål:

- Årets resultat skall vara långsiktigt hållbart
- Investeringarna skall finansieras med egna medel
- Vara en attraktiv boendekommun
- Vara en attraktiv företagarkommun
- Utveckla den kommunala informationen och kommunikationen
- Vara en attraktiv arbetsgivare
- Ge adekvat vård och omsorg till äldre och/eller funktionshindrade och skapa trygghet och tillit
- Attraktiv skola
- Stärka den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv
- Kommunens VA verksamhet ska avgiftsfinansieras till 100 procent
- Säkra kvalitén för gator och vägar

5. Internt säkerhetsarbete

Svalövs kommun arbetar på bred front med ett stort antal frågor både i rollen som samhällsbyggare och som verksamhetsproducent.

5.1 Strategi

I Ledningsgruppens prioriterade områden samlas under nio olika rubriker där ”Risk och säkerhetsarbete” är en av dem. För att verkställa uppdragen behöver fler kompetenser från olika verksamhetsområden vara delaktiga. Teamen är knutna till ledningsgruppen och leds av en teamledare, som är en av cheferna i ledningsgruppen.

Säkerhetsteamet som heter ”*team risk och säkerhet”* arbetar med skadeförebyggande frågor, vilket kan innefatta lösningar på enskilda behov/problem, idéer om förbättringar, framtagande av policys etcetera. För att genomföra vissa förebyggande åtgärder finns avsatta medel att delfinansiera med.

5.2 Aktiviteter

5.2.1 **Skadeförebyggande**

Skadeförebyggande åtgärder kan både relatera till att minska frekvensen av händelser och att minska konsekvenserna då en händelse inträffar. Det kan även vara stimulerande åtgärder för att få verksamheter att själv öka sitt säkerhetsarbete.

5.2.2 **Skadegörelse**

De mest frekvent förekommande skadorna i Svalöv är skadegörelse på skolor och idrottshallar. Det är framför allt fönsterkrossning som periodvis kan förekomma. I samband med inbrott i idrottshallarna har också skadegörelse skett på dörrar och dörrkarmar intill redskapsförråd. Från och till förekommer också klotter på såväl privata som kommunala fastigheter. Kostnaderna för att åtgärda konsekvenserna av skadegörelserna är höga, men någon siffra för den totala skadegörelsen är inte framräknad.

5.2.3 **Brottsförebyggande**

Brottsförebyggande arbetet i Svalövs kommun går ut på att identifiera, analysera samt öka medvetenheten om olika brottsförebyggande insatser och effekten och betydelse av detta arbete. Arbetet sker genom information till medborgarna samt genom samverkan med polisen i både Svalövs kommun och i Söderåsens närpolisområde. Ett samverkansavtal tecknas årligen parterna emellan som reglerar vilka insatser som ska göras under året.

5.3 Samverkan

Svalövs kommun har ett bra samarbete med polisen. Exempelvis så hanterar kommunens reception många av polisens civila frågor såsom utlämning och mottagande av blanketter, ansökan enl. ordningslagen, vapenlagen, hittegodshantering mm vilket medför en tät kontakt.

6. Trafiksäkerhet

För gator och vägar inom tättbebyggt område är det, med få undantag, Svalövs kommun som är väghållare d.v.s. ansvarar för drift och underhåll. Undantagen gäller framför allt genomfartsvägarna i de olika tätorterna där Trafikverket är väghållare. Till undantagen hör också ett mindre antal vägsamfälligheter och enskilda vägar.

6.1 Strategi

Rätt hastighet är en förutsättning för att minska antalet olyckor och bidra till en ökad förståelse och hänsyn i trafiken. Svalövs kommun genomför i dagsläget en hastighetsöversyn med målet rätt hastighet på rätt plats. Kommunen har antagit ett antal kriterier för när fartdämpande åtgärder kan bli aktuella. Kommunen reviderar också gällande cykelplan i syfte att tydliggöra kommunens cykelnät och komma tillrätta med ”felande länkar” d.v.s. cykelvägar som saknar en trygg koppling till övriga vägnätet.

6.1.1 **Hastighetsöversyn**

2011 fick konsultfirman Ramböll i uppdrag att genomföra en hastighetsöversyn i kommunen, enligt strategin ”Rätt fart i staden” Utredningen föreslår i stora drag att det blir 30 km/h på samtliga villagator och 50 km/h på genomfartsgator. En frikostig skyltning av 30 km/h ger dock sämre efterlevnad. Genom att tillämpa 30 km/h restriktivt såsom i anslutning till förskolor, skolor, idrottsplatser och andra målpunkter med ett stort antal oskyddade trafikanter får 30 km/h en annan dignitet. Med utgångspunkt i genomförd översyn arbetar kommunen nu med att formulera ett antal principer för att erhålla en enhetlig skyltning i samtliga tätorter där täta hastighetsbyten undviks. Lokala förhållanden kan dock medge avsteg från principerna.

- **30 km/h** på gator där förskolor, skolor, fritidshem ligger i direkt anslutning till gatan
- **30 km/h** på gator med målpunkter i direkt anslutning till gatan; idrottsplats, järnvägsstation etc.

- **40 km/h** bashastighet i villaområden, dock beroende på områdets karaktär
- **50 km/h** på huvudgator som fungerar som matargator inom tättbebyggt område
- **50 km/h** på gator inom verksamhetsområde med sparsamt inslag av oskyddade trafikanter
- **50 km/h** på huvudgator med sammanhållen tillbakadragen bebyggelse

6.1.2 Fartdämpande åtgärder

Kommunen är generellt restriktiv med anläggandet av fartdämpande åtgärder. Trafikproblemen flyttas ofta från en gata till en annan samtidigt som fartdämpning endast erhålls i direkt anslutning till åtgärden, medan sträckorna däremellan blir accelerationssträckor.

Generellt innebär sådana åtgärderna en försämring av trafikmiljön för kollektivtrafik och utryckningsfordon. Drift och underhåll såsom gatusopning, vinterväghållning och hanteringen av dagvatten försvåras av flertalet åtgärder.

Dock finns det fall där hastighetsdämpande åtgärder kan bli aktuella. Svalövs kommun har antagit ett antal kriterier för att tydliggöra när så kan vara fallet.

6.1.3 Cykel

Svalövs kommun har i flera planer satt upp mål som relaterar till miljö eller direkt till cykling. Därför har det beslutas om att ta fram en cykelplan. I planen föreslås också åtgärder för att utveckla sammanhängande stråk för säker cykling. I kommunens miljömål för 2009 anges att en reviderad cykelplan ska vara antagen senast 2013. (se Bilaga 2)

Syftet med cykelplanen är att förbättra tillgänglighet och säkerhet för cyklister. Den syftar också till att stärka folkhälsan och minska utsläpp av föroreningar genom att få fler personer att börja cykla. Vidare ska den främja proportionerlig fördelning av resurser.

6.1.4 Skolskjutsverksamhet

I Svalövs kommun är det ca 60 % av eleverna som åker skolskjuts till och från skolan. Resterande 40 % går eller cyklar till skolan eller blir körda av sina föräldrar. Kommunen har ett övergripande ansvar för trafiksäkerheten inom tättbebyggt område där kommunen är väghållare. Det gäller för såväl gator som gång och cykelvägar. På det övriga vägnätet är det antingen vägverket eller en vägförening som är ansvarig.

Trafiksäkerhetshöjande åtgärder har gjorts längs väg 106 och 109 i samband med att fler skolbarn åker med kollektivtrafiken till och från skolan. Dessa åtgärder be-

står bland annat av mobila plattformar så att barnen kommer längre från körbanan när man väntar på bussen, varningsblink vid vissa hållplatser, förstärkt belysning där så är möjligt och förbättrade gångstråk från hållplatsen. Samtliga bussar för elevtransporter är försedda med bilbälte på samtliga platser och efterhand avses alkolås att finnas i samtliga bussar.

6.2 Drift och underhåll

Teknik och service ansvarar för drift och underhåll av gator samt gång- och cykelbanor, där kommunen är väghållare.

6.2.1 **Vinterväghållning**

I Svalövs kommun är vinterväghållningen utlagd på entreprenad. Tre entreprenörer ansvarar för vinterväghållningen på de kommunala gatorna samt de gång- och cykelvägar, parkeringsytor, torg, trottoarer och trappor som gränsar till allmän platsmark i tätorterna Billeberga, Kågeröd, Röstånga, Svalöv, Teckomatorp och Tågarp. Allmän platsmark är den mark som i detaljplanen avsatts för allmänhetens användande.

AB Svalövslokaler ansvarar för kommunala ytor såsom förskolegårdar, skolgårdar, tillhörande parkeringsytor etc.

Enligt avtalen med upphandlade vinterentreprenörer ska huvudgatorna vara plogade och/eller grusade när morgontrafiken sätter igång. Detta gäller även de mest frekventerade cykelvägarna. Enligt kommunens prioriteringsordning ska huvud- och matargator plogas och halkbekämpas först. Därefter påbörjas ytor med prioritet 2 såsom busshållplatser, industriområden, parkeringar, cykel- och gångbanor. Återstående ytor som ingår i prioritet 3 halkbekämpas och plogas sist.

6.3 Mål

Svalövs kommun mål för trafiksäkerhet är :

- Säkra kvalitén för gator och vägar
- Trygg offentlig miljö

6.3.1 **Riksdagens transportpolitiska mål**

Transportpolitikens mål är att säkerhetsställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. (*Prop. (2008/09:93) Mål för framtida resor och transporter)*

Målen är uppdelade i två delar:

- *Funktionsmål* – Tillgänglighet
    - Transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Transportsystemet ska vara jämställt, det vill säga likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov.
- *Hänsynsmål* – Säkerhet, miljö och hälsa
    - Transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att ingen ska dödas eller skadas allvarligt. Det ska också bidra till att miljökvalitetsmålen uppnås och att ökad hälsa uppnås.

6.3.2 **Nollvisionen**

Trafiksäkerhet handlar om visionen att människor ska kunna resa säkert och därmed kunna resa mer. Nollvisionen är grunden för det nationella trafiksäkerhetsarbetet där innebörden är att ingen människa ska skadas eller dödas vid vistelse i trafikmiljön.

”Riksdagen beslutade hösten 1997 i enlighet med regeringens förslag att det långsiktiga målet för trafiksäkerheten skall vara att ingen skall dödas eller skadas allvarligt till följd av trafikolyckor inom vägtransportsystemet (nollvisionen) samt att vägtransportsystemets utformning och funktion skall anpassas till de krav som följer av detta.”

”Inriktningen de närmaste åren bör vara att fortsätta och intensifiera arbetet med att integrera säkerhet i trafikmiljön på det statliga och kommunala vägnätet, i kvalitetssäkringen av transporter, i arbetsmiljöarbetet samt i fordonsutvecklingen”. (Prop. 2003/04:160, Fortsatt arbete för en säker vägtrafik)

6.4 Aktiviteter

Svalövs kommun arbetar aktivt med att säkra kvalitén för gator och vägar samt att det ska finnas en trygg offentlig miljö. För att uppfylla målen arbetar Svalövs kommun med att ta fram strategier för olika kommunikationer.

Förutom de kommande strategierna med cykelplan och hastighetsöversyn så är det idag främst inkomna motioner, förslag från medborgare etcetera som ligger till grund för utredningar om eventuella trafiksäkerhetsåtgärder; övergångsställen, fartdämpande åtgärder, flervägsstopp, refuger, avsmalningar, hastighetssänkningar.

Fullmäktige har markerat vikten av att trafikundervisning ska ske i grundskolorna i Svalöv

6.5 Samverkan

Inom arbetet med trafikmiljön måste en kontinuerlig dialog föras med Trafikverket för att påverka så att åtgärder vidtas på det statliga vägnätet, framförallt på statliga vägar i anslutning till bostadsområden.

7. Brandskydd

Var brinner det mest ofta? Arbetsmetodiken som Svalöv räddningstjänst utför baseras på de skyldigheter och rättigheter som gäller vid tillsynsarbete enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och enligt MSB:s allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3).

Alltför många omkommer eller blir allvarligt skadade vid bostadsbränder. Men ett utvecklat och intensifierat förebyggande brandskyddsarbete ska minska antalet omkomna och allvarligt skadade. Med anledning av detta fick Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i november 2009 i uppdrag av regeringen att, i samverkan med berörda myndigheter och organisationer, ta fram en nationell strategi för hur brandskyddet kan stärkas genom stöd till enskilda.

Preliminär statistik från MSB visar att 105 personer omkom i 91 bränder under 2012.

7.1 Riskgrupper i samhället

Vissa grupper i samhället har en större risk att utsättas för brand än andra. Svalövs kommun ska därför arbeta aktivt för att minska risken för brand hos dessa grupper.

7.1.1 **Äldre och personer med psykiska och fysiska funktionshinder**

Ett arbete pågår i kommunen just nu med att etablera nya rutiner för att stärka brandskyddet hos riskutsatta. Målet är att personal som arbetar med dessa grupper i samhället ska arbeta aktivt med att minska riskerna för att utsättas för brand i dessa grupper.

I nuläget genomgår samtlig personal som arbetar med äldre en grundläggande brandskyddsutbildning vart 3:e år.

7.1.2 **Ungdomar**

För att sänka antalet fyrverkerirelaterade bränder och för att bidra till förståelse om vilka risker det innebär att oförsiktigt skjuta upp fyrverkerier informeras alla i 5:e klass vid den årliga brandutbildningen som räddningstjänsten utför.

7.2 Fokus och prioriterade grupper

7.2.1 Nationella mål

En nationell strategi har tagits fram för att stärka brandskyddet för den enskilda människan. Räddningstjänsterna i Skåne medverkar i det nationella arbetet genom att utveckla en regional strategi med regionalt och lokalt anpassade aktiviteter.

Målen är en utgångspunkt för arbetet både på lång och kort sikt. De mål som gäller fram till 2020 är:

- Antalet döda och svårt skadade vid bränder i bostadsmiljö ska minskas med minst en tredjedel till år 2020.
- Medvetenheten hos enskilda om brandrisker och hur man ska agera i händelse av brand ska öka.
- Andelen fungerande brandvarnare och brandskyddsutrustning i bostäder ska öka.

7.2.2 Regionala mål

AG-Skånes sakområde Skydd och säkerhet har tagit fram gemensamma strategiområde för samtliga Skånes kommuner.

- Antalet döda och svårt skadade vid bränder i bostadsmiljö ska minskas med minst en tredjedel till år 2020, referensperiod genomsnittet 2008-2010.
- Antalet bostadsbränder där räddningstjänsten är involverad ska halveras till 2020, referensperiod genomsnitt 2008-2010.
- Andelen fungerande brandvarnare och brandskyddsutrustning i bostäder ska öka i enlighet med rekommendationen.

7.2.3 Verksamhetsmål

Räddningstjänstens mål 1

Öka trygghets- och säkerhetsmedvetandet hos barn och ungdomar ur ett olycksperspektiv.

Delmål:

Andel utbildade klasser åk 2 och 5 ska vara 100%

Under 2015 ska en handlingsplan upprättas i syfte att öka barns trafiksäkerhetsmedvetande. Handlingsplanen tas fram i samverkan mellan skolan, trafikingenjören och räddningstjänsten.

Räddningstjänstens mål 2

Antalet som skadas eller omkommer p.g.a. olycka ska minska.

Delmål:

Antal bränder i bostad som föranleder en räddningsinsats ska minska under en femårsperiod (antalet bostadsbränder per 1000 invånare).

Räddningstjänstens mål 3

Fastighetsägare och verksamhetsutövare arbetar aktivt med och tar ansvar för sitt brandskyddsarbete. Räddningstjänsten ska upplevas som en aktiv och stödjande samarbetspartner.

Delmål:

Handläggningstiden för remissvar ska ej överstiga 3 veckor.

7.2.4 Kvalitetssäkring

Det finns ett dokument som syftar till att beskriva Räddningstjänsten Svalövs kvalitetssäkringssystem för förebyggande verksamhet enligt 3 kap. 3 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Kvalitetssäkringssystemet ska se till att Räddningstjänsten levererar tjänster som är professionella och håller hög kvalitet i enlighet med räddningstjänstens verksamhetsplan och värdegrund.

När räddningstjänsten är i kontakt med olika motparter ges återföring genom en enkät om vårt bemötande och arbete. I enkäten får man svara på frågor om hur räddningstjänsten utför sitt uppdrag i kontakten. Granskning av enkäter sker löpande och återges vid halvårsuppföljningar.

För att nå en bra nivå för myndighet och rådgivning genomförs ett förebyggande möte fyra gånger per år där det finns möjlighet att diskutera aktuella frågor med ansvarig chef och kollegor. Eventuella förändringar lyfts upp i sakområdet Skydd och säkerhet.

Varje år genomförs ett tillsynsseminario i sakområdet Skydd och säkerhet i Skåne Nordväst där alla tillsynsförrättare deltar. Seminarier och utbildningar planeras utifrån mål för räddningstjänsten i Svalöv, mål i Skåne nordväst, Skåne samt för Sverige.

Vartannat år genomför Myndigheten för samhällsskydd och beredskap en nationell konferens inom förebyggande brandskydd.

7.2.5 **Brandskydd/ Systematiskt brandskyddsarbete (SBA)**

Systematiskt brandskyddsarbete (SBA) innebär ett organiserat arbetssätt för att planera, utbilda, dokumentera, kontrollera och följa upp brandskyddet i verksamheterna. Arbetet ska bedrivas avseende såväl förebyggande åtgärder som åtgärder som planeras i händelse av inträffad brand.

Inom varje verksamhet ska det finnas en brandskyddsansvarig med ansvar för att organisera det systematiska brandskyddsarbetet. Verksamheten ansvarar för att ta fram rutiner och instruktioner för särskilda risker avseende brand samt en handlingsplan i händelse av brand.

Varje verksamhet ansvarar för att utbilda och informera om ansvarsfördelning, utformning av brandskydd samt rutiner vid brand.

För varje byggnad eller anläggning ska det finnas dokumentation som beskriver dess brandskyddslösningar, vilken verksamhet som bedrivs och den organisation som finns för brandskyddet.

Vägledande för kommunens brandskyddsarbete ska vara lagstiftning för systematiskt brandskyddsarbete.

7.2.6 **Tillämpningsanvisningar för brandskydd/systematiskt brandskyddsarbete (SBA)**

- Fastighetsägaren ansvarar för upprättandet av brandskyddsdokumentation/-beskrivningar för byggnaden i enlighet med Svenska Brandskyddsföreningen rekommendationer.

- Fastighetsägaren ansvarar för att brandskyddsdokumentation/-beskrivningar finns tillgängliga för byggnaden, så att den nyttjande verksamheten har kännedom om sitt brandskydd.

- Mellan fastighetsägaren och nyttjaren ska en gränsdragningslista upprättas. Innehållet ska redogöra för vem som har ansvaret för de olika brandskyddslösningarna i byggnaden. Hos externa fastighetsägare företräder kommunens fastighetsavdelning nyttjaren.

- En gränsdragningslista ska upprättas innan nytt eller omförhandlat hyresavtal tecknas, och då i enlighet med gällande föreskrifter.

- Verksamheterna ska aktivt arbeta med systematiskt brandskyddsarbete. Verksamhetschefen ansvarar för att informera medarbetare, ta fram rutiner

och instruktioner för särskilda risker avseende brand, samt en handlingsplan som bland annat innehåller hur medarbetaren ska agera i händelse av brand.

- Inom varje verksamhet ska det finnas en organisation där det skriftligen framgår hur brandskyddsansvaret är delegerat.
- Brandskyddsutbildning ska ske för all personal i enlighet med angivna rekommendationer.
- Varje verksamhet ansvarar för genomförandet av egenkontroll.
- Vid en brand eller annan oönskad händelse ska det finnas en plan för hur man agerar vid en brand.
- Inom verksamheten ska det årligen genomföras uppföljning av det egna brandskyddsarbetet.

7.3 Samverkan

7.3.1 **Kommunens ansvar**

3 kap. 1§ LSO Kommunens skyldigheter i fråga om förebyggande verksamhet

”För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön ska kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder. Kommunen ska också, utan att inskränka andras ansvar, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.”

”Kommunerna skall ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för förebyggande verksamhet.”

7.3.2 **Fastighetsägare**

Fastighetsägare och verksamhetsutövare arbetar aktivt med och tar ansvar för sitt brandskyddsarbete. Räddningstjänsten ska upplevas som en aktiv och stödjande samarbetspartner.

Under 2013 kommer räddningstjänsten att bjuda in fastighetsägare för att informera om ägarens ansvar.

7.4 Myndighetsutövning och rådgivning

Enligt lagen om skydd mot olyckor är kommunen skyldig att ge information och rådgivning för att underlätta för den enskilde. De målgrupper kommunen vänder

sig till är privatpersoner, företag, myndigheter, skolor, organisationer, föreningar och media. Målet är att alla ska kunna bo och leva tryggt i Svalöv.

På webbplatsen www.svalov.se ska all information finnas tillgänglig. Räddningstjänsten ger allmänheten råd och anvisningar i fråga om brand och olycksförebyggande åtgärder.

7.4.1 Tillsyn enligt LSO och LBE

Tillsyn bedrivs av räddningstjänsten och berör bostäder, fastigheter, verksamheter och andra anläggningar inom kommunen. Tillsynen innebär att man kontrollerar att lagen om skydd mot olyckor samt lagen om brandfarliga och explosiva varor följs.

LSO (2003:778) 5 kap. 2§ handlar om rättigheter vid tillsynsarbete:

”För tillsynen har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till byggnader, lokaler och andra anläggningar. Tillsynsmyndigheten har också rätt att få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.”

Den ansvarige för verksamhetsområdet Myndighet och rådgivning ansvarar för att tillsynen enligt de nämnda lagtexterna planeras i form av en tillsynsplan. Planen godkänns av räddningsnämnden.

På räddningstjänsten i Svalöv finns det 20 tillsynsförrättare som är delegerade av räddningsnämnden. Under 2012 genomfördes 45 tillsyner enligt LSO och LBE. För dessa skrevs det 34 föreläggande. I tillsynsregistret finns det 199 fastighetsobjekt där räddningstjänsten utför tillsyn. Tillsynsförrättaren är av respektive räddningsnämnd delegerad uppgiften att utföra tillsyn i Svalöv, Landskrona och Bjuv. Uppgiften är att utföra räddningstjänstens myndighetsuppdrag, vilket innebär att ge medborgaren/verksamheten hjälp att hålla skäligt brandskydd på sin byggnad/verksamhet.

För att bli delegerad att förrätta tillsyn ska man ha någon av följande utbildningar och kompetens:

- utbildning för tillsyn A
- utbildning för tillsyn B
- brandingenjörskompetens.

Tillsynsverksamheten följer tillsynshandboken (Bilaga 3) där hela processen är beskriven. Den innehåller även s.k. sidokort där det beskrivs olika typobjekt och vilka frågeställningar man kan stöta på. Handboken är framtagen i ett gemensamt projekt mellan räddningstjänsterna i Skåne Nordväst. Syftet med projektet är att kvalitetssäkra och skapa en gemensam grund för tillsynsarbete enligt lagen (2003:778) om

skydd mot olyckor (LSO). Handboken är att betrakta som ett internt dokument och är tänkt som ett stöd och en utgångspunkt för tillsynsarbete i kommunerna. Resultatet av tillsynerna ska kunna jämföras mellan kommunerna.

Efter utförd tillsyn lämnas checklistan in till den ansvariga personen i avseende att planera tematillsyner i framtiden. När räddningstjänsten är i kontakt med olika motparter ges återföring genom en enkät till dem. I enkäten får de ge sin syn på hur räddningstjänsten utför sitt uppdrag. Granskning av enkäter sker löpande och resultatet återges vid tertialuppföljning.

För att få en bra nivå på tillsynerna har tillsynsförrättarna ett förebyggande möte 4 gånger per år. Varje år genomförs ett seminarie för kommunerna i Skåne nordväst. Frågorna som diskuteras på mötena lyfts sedan upp i sakområdet Skydd och säkerhet.

7.4.2 Skyldigheter för ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader och andra anläggningar

2 § LSO reglerar systematiskt brandskyddsarbete.

”Ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar skall i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.”

3 § LSO handlar om skriftlig redogörelse för brandskydd.

”Ägare av byggnader eller andra anläggningar, där det med hänsyn till risken för brand eller konsekvenserna av brand bör ställas särskilda krav på en kontroll av brandskyddet, skall i skriftlig form lämna en redogörelse för brandskyddet. En nyttjanderättshavare skall ge ägaren de uppgifter som behövs för att denne skall kunna fullgöra sin skyldighet.”

Svalöv kommun begär in skriftlig redogörelse från verksamheter vid behov eller i samband med planerad tillsyn.

7.4.3 Tillsynsbesök

Den som ska genomföra tillsynen tar kontakt med ägaren och informerar enligt aviseringsunderlag att en tillsyn är inbokad. Ägarens ansvar är att en representant finns på plats – det ska vara en brandskyddsansvarig samt eventuellt en anläggningsskötare för brandlarmscentral och en nyttjanderättshavare. Finns inte de ovan nämnda på plats debiteras ägaren och en ny tillsyn bokas. Tillsynen utförs enligt en checklista, och är bristerna av mindre art (vilket ger en 1:a i checklistan) skrivs endast ett protokoll. Rättelsetiden sätts i samråd ägaren/nyttjaren. Det är ägarens/nyttjarens

ansvar att via ett medsänt underlag intyga att bristerna är åtgärdade. Protokoll och intyg arkiveras i räddningstjänstens databas.

7.4.4 Föreläggande

”Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs i enskilda fall för att denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen skall följas.

Beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite. Om någon inte vidtar en åtgärd som denne är skyldig att vidta enligt tillsynsmyndighetens föreläggande, får myndigheten vidta åtgärden på dennes bekostnad.”

Ett föreläggande är ett myndighetsbeslut, och det får tillsynsmyndigheten meddela (5 kap. 2 § LSO). För att en tillsynsförrättare ska få utfärda ett föreläggande måste det finnas en delegation utfärdad av bygg-, trafik och räddningsnämnd.

Föreläggande utfärdas när det framkommer brister som bedömts som 2:or i tillsynschecklistan. Det ska tydligt framgå:

- *vem* som ska göra något
- *vad* denne ska göra
- *när* det senast ska vara gjort och vad som eventuellt händer annars.

Vid varje beslut om åtgärd ska skälen anges för de beslut som tagits. Det ska anges hur lång tid (antal dagar eller veckor) ägaren eller nyttjanderättshavaren har på sig efter delgivningen att rätta till felen.

7.4.5 Föreläggande förenat med vite

När ett föreläggande utfärdas kan det förenas med vite. Ett föreläggande förenat med vite ska utfärdas av bygg-, trafik och räddningsnämnden. Ett föreläggande med vite innebär att en form av böter förenas med ett underlåtande att följa beslutet. Döms vitet ut tillfaller det staten.

När det gäller tiden för att rätta till brister så gäller beslutet inte förrän det delgivits den berörde. Föreläggandet skickas med rekommenderad post, för att räddningsnämnden ska få en delgivningskvittens.

7.4.6 Tillstånd för hantering av brandfarlig och explosiv vara

Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

1 § Denna lag gäller hantering, överföring och import av brandfarliga och explosiva varor samt sådana förberedande åtgärder som behövs med hänsyn till brand- och explosionsrisken samt konsekvenserna av en brand eller en explosion.

Lagens syfte är att hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som kan uppkomma genom brand eller explosion orsakad av brandfarliga eller explosiva varor. Lagen ska även förebygga obehörigt förfarande med varorna.

I Svalövs kommun är det räddningstjänsten som utfärdar tillstånd för hantering av brandfarliga och explosiva varor. Personal med särskild delegation ansvarar för tillståndsgivningen. Ärendet förs in i kommunens och räddningstjänstens diarie system och redovisas i bygg-, trafik-, och räddningsnämnden.

Tillståndsgivning sker enligt den ärendegång (Bilaga 4) som är upprättad i samråd med sakområdet Skydd och säkerhet i Skåne nordväst. Tillstånd ska sökas av den ägare/nyttjare som hanterar eller förvarar brandfarliga och explosiva varor enligt MSBFS 2013:3.

7.4.7 Remisshantering

Vid nytt tillståndsärende skickas ärendet till miljöförbundet Söderåsen på remiss, och byggnadskontoret får information. Vid förnyade tillstånd ger räddningstjänsten information till byggnadskontoret och miljöförbundet. För att nå en bra nivå för remisshantering planeras möten in med byggnadskontoret. Alla remisser ska besvaras inom 14 dagar.

Byggnadskontoret

Byggnadskontoret är den myndighet som hanterar planprocessen och samtliga byggärenden. Räddningstjänsten är sakkunnig i ärenden om:

- bygglov
- samråd
- brandskyddsdokumentationer
- detaljplaner
- översiktsplaner
- övriga områdesbestämmelser.

Räddningstjänsten väljer ut de ärenden som kommit in till byggkontoret och som bör granskas. Här inkommer också förändring av verksamheter som räddningstjänsten ges möjlighet att titta på. Ansvarig för Myndighetsutövning och rådgivning delegerar ärendet till den tjänsteman som granskar brandskyddsdokumentationerna enligt Boverkets byggregler kap. 5.

Miljöförbundet Söderåsen

Tillståndsärenden för brandfarlig och explosiv vara skickas vidare för yttrande till miljöförbundet.

Polisen

Vid tillstånd för offentliga tillställningar yttrar sig räddningstjänsten beträffande brandskyddet inför tillställningen.

Vid tillståndsärenden skickar räddningstjänsten remiss till Polisen för yttrande om föreståndare för explosiv vara.

7.5 Information

7.5.1 **Bostadsinformation**

Varje år ger räddningstjänsten bostadsinformation till hyresgäster i fastigheter som till exempel har haft anlagda bränder eller stor skadegörelse. Informationen ges av brandmännen i operativ tjänst och med en enkel checklista där huvudbudskapet är en fungerande brandvarnare. Tillsyn utförs också på fastigheten tillsammans med ägaren med hjälp av en checklista, sedan skrivs ett protokoll på de brister som funnits. I omgångar är också Teckomatorps och Tågarps värn ute och informerade om brandsäkerhet i respektive ort. Vid besök av småhus var huvudbudskapet att elda rätt för att få ner antalet bränder som på grund av soteld.

7.5.2 **Deltagande vid arrangemang**

Räddningstjänster deltar vid olika arrangemang för att informera om brandsäkerhet. Bland annat brukar räddningstjänsten delta på Svalövdagen.

7.5.3 **Kampanjer**

Räddningstjänsterna i Skåne samarbetar och har under året tre gemensamma kampanjer; sommarkampanj, brandskyddsveckan samt brandvarnedagen och julkampanjen. I Svalövs kommun delas till exempel informationsmaterial ut i detaljhandeln, på campingar och turistbyråer. Operativ personal är också med och delar ut broschyrer och berättar om hur man skyddar sig mot brand, till exempel stod brandmännen utanför livsmedelsbutiken i Röstånga och delade ut material.

Räddningstjänsten deltar också i den nationella kampanjen Peppar Peppar ” En dag för seniorers säkerhet ”.

7.5.4 **Rådgivning**

”En kommun skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag”. Varje dag finns insatsledare och styrkeledare som kan ge information och råd till medborgaren.

7.5.5 Sotning och brandskyddskontroll

Sotning innebär att brännbara beläggningar tas bort i eldstäder och skorstenar så att risken för en soteld minimeras.

Kommunen har enligt lagen om skydd mot olyckor skyldighet att se till att sotning utförs. Svalövs kommun har avtal med en entreprenör om att ansvara för sotning, brandskyddskontroll och installationsbesiktningar av eldstäder.

Frister för sotning

Det är kommunens skyldighet att meddela frister för rengöring (sotning). Föreskriften MSBFS 2014:6 innehåller allmänna råd som vägledning till kommunens arbete med att fastställa frister. Kommunfullmäktige fattade beslut den 26/1-2015 att fullt ut följa de frister som myndigheten rekommenderar i föreskriften och det allmänna rådet 2014:6 för sotning i kommunen.

Fullmäktige beslutade också att:

- undantag från sotning får ske när ingen eldat mellan två sotningstillfällen i anläggningen. Fastighetsägaren ska då kontakta aktuell sotningsentreprenör och meddela detta.

- I enskilda fall får rengöring ske tätare än de av fullmäktige antagna fristerna om det kan motiveras av brandskyddsmässiga skäl.

- Övergångsförfarandet vid införandet av nya frister kan innebära att rengöring sker tätare eller glesare enligt de principer som nämns i föreskriften och det allmänna rådet MSBFS 2014:6.

Det är möjligt att byta till ett annat godkänt sotningsföretag efter ansökan hos kommunen, men då gäller inte den kommunala sotningstaxan. Det är även möjligt att få tillstånd att utföra sotningen själv. Enligt lagen om skydd mot olyckor finns det möjlighet att själv få utföra den obligatoriska sotningen i sitt hus. För att få göra detta krävs tillstånd från kommunen.

Brandskyddskontroll

Syftet med brandskyddskontrollen som är en myndighetsbesiktning är att i ett tidigt skede upptäcka fel som kan leda till brand i eldstäder och skorstenar. Om det finns misstanke om dolda brister kan kontrollen utökas med en fördjupad inspektion med hjälp av teknisk utrustning. Kontrollen omfattar även tak och steganordningar.

Brandskyddskontrollen får endast utföras av en skorstensfejare med teknikerutbildning som är godkänd av kommunen.

Frister för brandskyddskontroll

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har i sin föreskrift och allmänna råd MSBFS 2014:6 fastställt frister för brandskyddskontroll. MSBFS 2014:6 reglerar även övergångsbestämmelser.

Egensotning

I enlighet med 3 kap. 4 § lagen (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor får kommunen medge att en fastighetsägare utför sotning på den egna fastigheten.

Den sökande ska sammantaget kunna visa att han eller hon har följande:

- Nödvändiga kunskaper om sotning och brandskydd samt den kännedom som behövs om eldstad, rökkanal etc. för att kunna utföra rengöring.
- Kunskap om förbränningsteknik och dess påverkan på energiåtgången.
- Fysiska förutsättningar för att kunna genomföra rengöring (beträda tak) samt kunskap om Boverkets regler i BBR 8:24 om takskyddsanordningar och tillträdesleder. Den sökande ska själv ta ansvar för att arbetet utförs på ett säkert sätt (utförs sotningen av annan än fastighetsägaren ska det anges i ansökan).
- De redskap som behövs för att kunna genomföra rengöring (lina, lod, viska etc.).
- Kunskap om var eventuellt oljesot ska deponeras.
- Medvetenhet om de rengöringsfrister som gäller för objektet som ska rengöras och det ansvar som följer med ett medgivande (frister finns i SRVFS 2005:9).
- Underlag för att dokumentera rengöringstillfällena. Den sökande ska på anmodan redovisa dessa för kommunen.

Räddningstjänsten ska dessutom bedöma brandrisker på den inre eller yttre miljön.

Eldningsförbud utomhus

”En länsstyrelse och en kommun får meddela föreskrift om förbud helt eller delvis mot eldning utomhus samt om liknande förebyggande åtgärder mot brand.” (7§ SFS 2003:789)

Föreskrift för eldning utomhus fastställs varje år av räddningschefsgruppen i Skåne Nordväst och annonseras i lokalpressen.

7.6 Extern service

Svalövs räddningstjänst har en väl utvecklad utbildningsverksamhet som ett led i kommunens systematiska brandskyddsarbete. Utbildningen riktar sig till kommunens verksamheter samt skolbarn och ungdomar. Syftet med information och utbildning är att förebygga eller begränsa skador vid brand, olyckor och samhällsstörningar.

I Svalövs kommun får samtliga anställda regelbundet genomgå grundläggande brandutbildning samt hjärt-lungräddning enligt fastställd utbildningsplan. För barn och ungdomar finns särskilt framtagna utbildningar och rådgivningstillfällen.

7.6.1 **Utbildning**

Svalövs räddningstjänst har en väl utvecklad utbildningsverksamhet. Utbildningen riktar sig till kommunens verksamheter samt skolbarn och ungdomar. I Svalövs kommun får samtliga anställda som arbetar med äldre regelbundet genomgå grundläggande brandutbildning, LABC (sjukvårdsutbildning), samt HLR (hjärt-lungräddning) enligt fastställd utbildningsplan. Utbildningarna anpassas efter målgruppen. För barn och ungdomar finns särskilt framtagna utbildningar och rådgivningstillfällen. Heta arbete utbildning till ägare och företag.

7.6.2 **Skolutbildning**

Räddningstjänsten bidrar idag till att öka elevernas säkerhetsmedvetande genom särskilda insatser. Utbildningen innefattar olika delar enligt ett framtaget koncept anpassat för varje åldersgrupp:

Brandutbildning åk 2 och 5

Åk 2 – ”Eld och brand”. Eleverna får lära sig hur man upptäcker brand och vad man ska göra om det börjar brinna. Fokus läggs på utrymning, hur man larmar, vad man gör med brännskador och hur brand sprider sig. Barnen får även komma på besök till brandstationen.

Åk 5 – ”112, varför brinner det?” Förutom att det repeteras och byggs vidare på brandkunskapen och hur man ska agera vid brand tillkommer andra säkerhetsområden såsom issäkerhet, brandsäkerhet och farliga ämnen. Även i femte klass får eleverna komma på besök till brandstationen.

Året efter att eleverna genomgått utbildning så görs en uppföljning i form av en enkät/kunskapsprov för att se om de har behållit kunskaperna; det gäller alltså eleverna i årskurs 3 och 6. Resultatet används även för att utvärdera utbildningarnas innehåll och utformning.

7.6.3 **Information**

Räddningstjänsten informerar i trygghets- och säkerhetstänkande för olika föreningar, verksamheter och vid uppkomna behov om hur man kan förebygga brand och andra olyckor.

8. Miljöskydd

8.1 Kommunens ansvar

Söderåsens miljöförbund har under Direktionen för miljöförbundet myndighetsansvar inom miljö- och hälsoskyddsområdet, vilket omfattar hälsoskydd, miljöskydd, kemikaliekontroll, naturvård och livsmedelstillsyn. Verksamheten styrs av flera lagar, bland andra miljöbalken och livsmedelslagen. Miljöförbundet bedriver aktiv tillsyn på alla verksamheter som är miljöfarliga eller kan vara miljöfarliga. Tillsynen är ett förebyggande arbete för att undvika allvarliga utsläpp; till exempel kontrolleras företagets skydd och bedöms ämnenas farlighet. Miljöförbundet granskar även verksamheter som gör större ändringar eller nyetableras för att se till att det tas hänsyn till miljö och olycksrisker.

8.2 Särskilt omgivningspåverkande verksamheter

I lagen finns angivet vilka skyldigheter som gäller vid farlig verksamhet. Inom verksamheter av detta slag ska den som är ansvarig se till att det i skälig omfattning finns eller bekostas beredskap med personal och utrustning, och man ska i övrigt vidta åtgärder för att hindra eller begränsa brand och andra olyckor.

8.2.1 **Tillsyn enligt miljölagstiftningen för att förhindra/begränsa olyckor**

Tillsyn enligt miljölagstiftningen för att förhindra/begränsa olyckor utförs av miljöförbundet, som håller objekts- och tillsynsregister. Totalt har miljöförbundet tillsyn över 950 fasta objekt, miljöskydds-, livsmedels-, lantbruks och hälsoskyddsobjekt i Svalövs kommun.

Miljöförbundet tittar på verksamheter vid etablering/ombyggnad/expandering och det görs regelbunden årlig tillsyn. Vid etablering granskas lokaliseringen mot till exempel boende, utsläpp, risker, kemikalier osv. Vid tillsyn granskas om skydd och cisterner är funktionsdugliga, reningsutrustning fungerar, hur farliga kemikalierna är, om aktuella riskanalyser finns, att skyddsutrustning vid olyckor finns osv.

8.2.2 **Tillstånd för farlig verksamhet – ”Seveso-anläggning ”**

För att kunna förebygga och begränsa skador vid kemikalieolyckor ska kommunen, enligt lag, informera allmänheten om vilka anläggningar som hanterar farliga ämnen.

EU har antagit Seveso II-direktivet. Inom direktivet finns två olika kravnivåer.

Den lägre kravnivån innebär att företaget är skyldigt att göra en anmälan, kompletterat med en beskrivning till länsstyrelsen och Arbetsmiljöinspektionen av hur företaget kan förebygga riskerna för en allvarlig kemikalieolycka. Dessutom är företaget skyldigt att skapa ett handlingsprogram för att förebygga allvarliga kemikalieolyckor.

Företag som omfattas av den högre kravnivån ska, utöver skyldigheten enligt den lägre kravnivån, redovisa en säkerhetsrapport som ska förnyas var tredje år, eller vid större förändringar. Säkerhetsrapporten ska beskriva verksamheten, verksamhetens risker, farliga ämnen, handlingsplan samt en intern nödlägesberedskap vid en allvarlig kemikalieolycka.

I Svalöv finns idag inga verksamheter som är klassade som ”seveso-anläggning”.

8.2.3 **Tillsyn av särskilt omgivningspåverkande verksamhet**

I 2 kap. 4 § LSO finns angivet vilka skyldigheter som gäller vid farlig verksamhet.: ”*Vid en anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka skall orsaka allvarliga skador på människor eller miljön, är anläggningens ägare eller den som utövar verksamheten på anläggningen skyldig att i skälig omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa sådana skador.*

Den som utövar verksamheten är skyldig att analysera riskerna för sådana olyckor som anges i första stycket.”

Inom verksamheter av detta slag ska den som är ansvarig se till att det i skälig omfattning finns eller bekostas beredskap med personal och utrustning, och man ska i övrigt vidta åtgärder för att hindra eller begränsa brand och andra olyckor. Tillsynen utförs enligt särskild checklista.

Det är länsstyrelsen som i samråd med kommunen beslutar vilka anläggningar som omfattas av denna paragraf. I Svalöv finns det idag inga anläggningar som är beslutade som farliga anläggningar.

8.3 Miljörisker – olyckor

8.3.1 **Utsläpp av farligt ämne**

Vid olyckor har räddningstjänsten ansvaret för själva räddningsinsatsen. Miljöförbundets uppgift under räddningsinsatsen är att bevaka så att åtgärder utförs i till-

räcklig omfattning för att begränsa utsläpp till omgivningen. Det är väsentligt att räddningsinsatserna sker på sådant sätt att saneringsåtgärderna efter insatsen kan minimeras. Miljöförbundet har tillsynsansvaret över saneringsarbetet och är den som avgör när en sanering kan anses vara slutförd.

8.4 Miljökänsliga/skyddade områden

8.4.1 **Dricksvatten**

Vattenskyddsområde är ett av länsstyrelsen eller kommunen inrättat geografiskt område till skydd för en vattenförekomst med betydelse för vattentäkt. Inom vattenskyddsområdet gäller föreskrifter till skydd för vattnet så att det kan användas för vattentäkt under ett flergenerationsperspektiv. I Naturvårdsverkets allmänna råd för vattenskyddsområde NFS 2003:16, kan man bland annat läsa att i vattenskyddsområde bör föreskrivas om förbud mot ytterligare infiltrationsanläggningar för hushållsspillvatten och utsläpp av annat avloppsvatten i den primära skyddszonen. För den sekundära skyddszonen bör föreskrivas om krav på tillstånd för sådana anläggningar.

Kommunala vattentäkter finns idag i Röstånga, Tågarp och Stenestad. Det är bara vattentäkten i Röstånga som ligger inom fastställt skyddsområde. Täkten (tillrinningsområdet) ligger dessutom i Söderåsens nationalpark.

8.4.2 **Naturreservat**

Värdefulla områden kartläggs och dokumenteras av länsstyrelsen i samarbete med Naturvårdsverket som grund för om vilka områden som är särskilt skyddsvärda. Länsstyrelsen och Natuvårdsverket avgör tillsammans vilken form av områdesskydd som är mest lämplig. Skyddsformerna kan vara naturreservat, växt- och djurskyddsområde, naturminne, biotopskyddsområde eller naturvårdsavtal.

I Svalövs kommun finns åtta stycken naturreservat, Gällabjer, Klöva hallar, Liaängen, Nackarps naturreservat, Svenstorp-Bolshus fälad, traneröds mosse, grindhus och Klåveröd. Södersåsens nationalpark finns också i kommunen.

9. Badsäkerhet

Varje år drunknar ett hundratal människor i Sverige. Därför är det viktigt att titta närmre på drunkningsolyckor i kommunen och arbeta förebyggande för att minimera dessa. I Svalövs kommun finns ett fåtal mindre sjöar/dammar, men många åar och bäckar. Av tillgänglig statistik över drunkningsolyckor i kommunen kan konstateras att det finns få inrapporterade tillbud eller olyckor.

9.1 Strategi

I realiteten finns inga kommunala badplatser i kommunen. Kommunen ansvarar dock för att det på vissa strategiska platser, vid Svalövssjön och några dammar, finns uppsatt livräddningsutrustning. Ansvaret för att denna är fungerande ligger på Samhällsbyggnad gator & park. Tillsyn görs ett par gånger per år främst sommartid. All personal inom utbildningssektorn och vård och omsorg får utbildning inom hjärt- och lungräddning (HLR) och första hjälpen enligt en fastställd plan. Intervallen ligger för närvarande på vart tredje år.

9.2 Aktiviteter

9.2.1 **Badinstruktioner för skolbarn**

Eftersom det inte finns några offentliga badplatser i kommunen, bortsett från Röstånga friluftsbad, har skolorna inte arbetat speciellt med denna fråga. Det är främst skolan i Röstånga som nyttjar friluftsbadet och då följs de instruktioner som gäller för badet som helhet. För övrigt så är det i samband med skolornas simundervisning som eleverna kommer i kontakt med bad.

9.2.2 **Simundervisning**

Inom grundskolorna i kommunen arbetar man med simkunnigheten bland barnen. Enligt läroplanen ska elever vara simkunniga när de lämnar skolår 6. Det finns inte någon gemensamt antagen plan för hur detta ska uppnås. Det är varje skola som fattar beslut om detta. Simundervisningen bedrivs så att Svenska Livräddningssällskapets definition av simkunnighet följs av samtliga skolor. Huvudinsatsen görs i skolår 2 där eleverna ges simundervisning motsvarande ca 10 timmar. De elever som inte lär sig simma då ges en förnyad möjlighet vid nästa tillfälle. Efter skolår 6

erbjuds de elever som ej uppnått målet för simkunnighet kostnadsfri simundervisning kopplat till sommarsimskolan på Röstånga friluftsbad.

10. Våld i hemmet

10.1 Bakgrund

Våld kan vara fysiska slag och kränkningar, men även psykiska kränkningar. Det kan också vara att bli kontrollerad och hindrad i sina handlingar och i sin rätt att bestämma över sig själv och göra egna val. Att se och höra kränkningar mot andra som står dig nära är också en form av våld.

Brottsförebyggande rådet uppger att antalet anmälda misshandelsbrott mot såväl män som kvinnor och barn har, med något undantag, ökat kontinuerligt under de senaste tio åren. Antalet personer som är utsatta för våld i nära relationer antas vara många fler än vad statistiken om antalet polisanmälningar visar.

10.2 Strategi

För att få en bild av hur/ vilka problem det finns i Svalövs kommun arbetar socialtjänsten med en kartläggning av omfattningen av våld i nära relationer i kommunen.

För att nå ut med hjälpen och stödet så tidigt som möjligt finns det informationsmaterial om vilken hjälp våldsutsatta och våldsutövare kan få. Detta finns utplacerat hos olika verksamheter där kommuninvånarna kan ta materialet. Information finns också på hemsidan. Informationsmaterialet finns även på engelska, arabiska och somaliska. En folder för barn håller på att tas fram.

All personal får genomgå utbildning samt att all personal inom socialförvaltningen ska utbildas i nya rutiner gällande våld i nära relationer.

På socialtjänstens Individ- och familjeomsorg ställs det frågor om förekomst av våld när tecken på det finns och gör strukturerade riskbedömningar för att förebygga upptrappat våld.

Det finns även tillgång till olika skyddsinsatser för de som är utsatta, bl.a. skyddat boende.

10.3 Samverkan

Det finns behandlingsinsatser för både våldsutsatta, våldsutövare och barn och ungdomar genom Kriscentrum i Lund och genom socialtjänstens öppenvård.

Det finns också en nätverksgrupp mot våld i nära relationer med representanter för olika organisationer (ideella och myndigheter och skolan) där kommunen samverkar för att bl.a. hitta gemensamma rutiner för att upptäcka, bemöta och hjälpa personer berörda av våld i nära relationer.

11. Fallolyckor

11.1 Bakgrund

Studier har visat att en tredjedel av alla personer som är 65 år eller äldre och varannan som är 72 år eller äldre faller en eller flera gånger varje år. Vid vartannat eller vart tredje fall uppstår någon typ av skada. 10 procent av dessa skador är allvarliga, dvs. frakturer, hjärnskakning eller sårskador. Även om det inte uppstår någon allvarlig fysisk skada vid fallet kan det leda till funktionsnedsättning, minskade sociala och fysiska aktiviteter samt rädsla för att falla, vilket i sin tur ytterligare ökar risken för att falla.

11.2 Mål

Personal inom vård och omsorg ska ha utbildning i konceptet ”Frisk-förflyttningar”. Utbildningen riktar bl.a. in sig på hur man förebygger fall i förflyttningssituationer. Samtliga tillsvidareanställda ska genomgå utbildningen vart tredje år.

Alla invånare ska, det året man fyller 80 år, erbjudas ett hembesök för information och genomgång av riskfaktorer. Gäller personer som inte tidigare haft kontakt med hemvården eller hemsjukvården.

11.3 Aktiviteter

11.3.1 **Fallförebyggande arbete**

Aktivt förebyggande arbete görs genom riskbedömningar enligt kvalitetssäkringsverktyget senior alert, där man använder mätinstrument för att bl.a. bedöma risk för fall samt peka ut särskilda riskfaktorer. Detta görs 2 gånger om året hos alla som har omvårdnadsinsatser från hemvården eller bor på särskilt boende.

Fallolyckor hos vårdtagare som kommer till kännedom för personal i verksamheten registreras i ett avvikelsesystem. All berörd personal kan därefter ta del av omständigheterna kring fallet och bedöma behov av åtgärder som syftar till att förebygga riskfaktorer för fall.

Svalövs kommun har även uppsökande verksamhet där invånare som fyller 80 år och ej varit i kontakt med hemvård eller hemsjukvård, erbjuds ett hembesök. Vid hembesöket får invånaren information kring fall samt bedömning av vilka riskfaktorer som finns och vad man kan göra för att minska riskerna.

Ovanstående aktiviteter ligger sedan till grund för olika fallpreventiva åtgärder såsom hjälpmedelsförskrivning, justering av läkemedel, instruktioner om fysisk aktivitet eller bostadsanpassningar.

11.3.2 **Kompetensgrupp**

Kompetensgruppen ”FRISK” har i uppdrag sprida kunskap bland personal i vård och omsorg om bl.a. förflyttningsteknik och fallprevention. Kompetensgruppen anordnar kommunens förflyttningsutbildningar och sprider information i verksamheten om externa kurser och workshops inom ämnet.

11.3.3 **Gruppaktiviteter på särskilt boende**

På samtliga särskilda boenden i kommunen finns möjlighet att delta i gruppaktiviteter som syftar till att bibehålla eller förbättra funktioner såsom balans, benstyrka och kondition. För hälsans skull och för att minska risken för fall. Gruppaktiviteterna kan vara promenadgrupper, cirkelgympa eller ledstångsgympa och leds av sjukgymnast samt vårdpersonal.

12. Operativa räddningsinsatser

I Svalövs räddningstjänst pågår ett arbete med att kvalitetssäkrar sin operativa verksamhet. Här redovisas den operativa räddningsinsatsförmågan.

12.1 Bakgrund

Med begreppet räddningstjänst menas i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) de räddningsinsatser som genomförs av kommun eller stat för att skydda liv, egendom och miljö. För att en händelse ska klassas som räddningstjänst ska följande fyra kriterier vara uppfyllda:

- behovet av ett snabbt ingripande
- det hotade intressets vikt
- kostnader för insatsen
- omständigheterna i övrigt.

Vid räddningstjänst har räddningsledaren rätt att fatta beslut om ”ingrepp i annans rätt” och ”tjänsteplikt”. Dessa beslut och beslut om ”räddningstjänstens avslut” ska dokumenteras skriftligen av räddningstjänsten, enligt 6 kap. 6 § och 3 kap. 9 § LSO. Det sker genom att räddningsledaren rapporterar beslutet till stabsbrandmästaren eller SOS Alarm AB så att tidpunkt och aktuellt beslut förs in i zenitprotokollet (ett tidsprotokoll som SOS Alarm AB upprättar för varje insats). Protokollet används sedan av räddningsledaren som underlag till insatsrapporten där tiderna för respektive beslut ska redovisas. I utryckningsfordonen förvaras också särskilda blanketter för respektive beslut som räddningsledaren kan fylla i under insatsens gång och överlämna en kopia till dem som berörs.

12.2 Syfte

Vid olyckor och överhängande fara för olyckor ska kommunens räddningstjänst, enligt LSO, ansvara för att hindra och begränsa skador på människor, egendom el-

ler miljön. Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Riskbilden i Svalövs kommun domineras av ”brand i byggnad”, ”brand ej i byggnad” och trafikolyckor. Räddningsstyrkan ska vara dimensionerad för att hantera dessa typer av olyckor samt vara utrustad och övad för andra typer av olyckor så att en insats kan påbörjas tills förstärkning anländer från angränsande kommuner.

12.3 Verksamhetsmål 2012

Räddningstjänsten Mål 4

Vid olyckshändelse ska räddningstjänsten inom godtagbar tid bryta den negativa händelseutvecklingen så att skadan inte förvärras. Vi ska alltid stödja den drabbade.

Efter en insats ska vi utvärdera vårt arbete och ta lärdom av erfarenheterna.

Delmål

Erbjuda 100 % av de drabbade av brand i bostad mervärdeskapande stöd och bemötande av personal från räddningstjänst.

Livräddande styrka ska finnas på olycksplatsen inom godtagbar tid (enligt figur 1: zonkarta) vid 95 % av larm.

Upprätta en insatsplan för skogsbrand inklusive inventering av befintliga resurser.

12.4 Yttäckning

Yttäckningen beskriver hur snabbt en räddningsstyrka kan vara på plats vid en olycka. Yttäckningen styrs i huvudsak av brandstationens placering, styrkans anspänningstid och vägnätets utformning samt framkomlighet.

Anspänningstiden (tiden från larm till dess att en räddningsstyrka ska lämna stationen eller annan plats där de befinner sig) är 5 minuter. I Teckomatorp och i Tågarp finns det räddningsvärn. För räddningsvärnen finns det ingen anspänningstid eftersom de är frivilliga resurser där personalen kommer vid larm ifall de har möjlighet. När en räddningsstyrka lämnar brandstationen är det vägnätets utformning och framkomligheten som styr hur fort fordonet kan komma fram till olycksplatsen. Bilaga 6 visar hur lång tid det normalt tar för en räddningsstyrka, som befinner sig nära brandstationen, att nå olika delar av kommunen från det att den får larmet. Ifall räddningsstyrkan befinner sig på annat uppdrag förändras tidszonerna, liksom att de påverkas av väderlek, trafikintensitet, vägarbeten etc. Genom samverkansavtal med grannkommunerna larmas alltid närmaste likvärdiga räddningsstyrka obero-

ende av var kommungränsen går, vilket gör att tiderna kan bli kortare än vad zonkartan visar. (Bilaga 6)

12.5 Insatsförmåga

Insatsförmågan är en beskrivning av vad räddningstjänsten kan göra när den kommer till en olycksplats. I nedanstående stycken finns grundläggande exempel på denna förmåga.

12.5.1 **Förmåga vid mindre olyckor under normal beredskap**

Räddningsstyrkan kan självständigt utföra:

- Släckning eller begränsning av brand i mindre byggnad, t.ex. normalstor lägenhet eller villa.
- Släckning eller begränsning av mindre brand i det fria.
- Släckning av spillbrand (max 300 m²) vid tankbils-/tankvagnsolycka. Detta gäller även för s.k. polära vätskor.
- Losstagning av fastklämda personer, t.ex. vid trafikolyckor mellan två personbilar.
- Räddningsinsatser i hamnar och kustnära vatten, s.k. ytlivräddning.
- Livräddning vid kemikalieolycka.
- Omhändertagande av mindre utsläpp av kemikalier.
- Bekämpning av mindre oljeutsläpp.
- Sjukvårdsinsats, enligt delegation, vid t.ex. hjärtstopp och traumaolyckor.
- Övrig räddningstjänst, t.ex. djurlivräddning, ras, skred, elolycka m.m.

12.5.2 **Förmåga vid större olyckor under normal beredskap**

Samverkan med andra räddningstjänster i framförallt Skåne NV, men också övriga Skåne, gör att det även finns en förmåga att hantera större olyckor eller flera samtida olyckor. Samverkan ger också en större uthållighet i organisationen vid långvariga insatser. För detta finns det larmplaner för att ge en snabb och effektiv samverkan. Exempelvis kan räddningstjänsten klara av:

- Att påbörja en insats med rök- eller kemdykare i hög riskmiljö och med krav på skyddsgrupp inom 20 minuter.

- Släckning eller begränsning av stora bränder, t.ex. vindsbränder eller bränder i stora byggnader.
- Släckning eller begränsning av större brand i det fria.
- Avancerad livräddning vid trafikolycka.
- Begränsning av större utflöde av kemikalie.
- Upprättande av uppsamlingsplats och saneringsplats för skadade.
- Räddningsinsats med vattendykning genom samverkansavtal med Helsingborgs brandförsvar som har dykare.
- Bekämpning av stora oljeutsläpp. Samverkan sker då också med andra kommunala förvaltningar, myndigheter, försvaret och frivilliga organisationer.

12.5.3 **Förmåga under höjd beredskap**

Räddningstjänsten ska under anpassningsperioden, som för närvarande är tio år, kunna öka sin förmåga att hantera händelser, som kan uppstå under höjd beredskap.

12.6 Beskrivning av verksamheten

12.6.1 **Personella resurser**

Räddningschefen är ansvarig för att räddningstjänsten är ändamålsenligt organiserad. Räddningschefen, eller den som han/hon har utsett, är räddningsledare. Om räddningschefen är frånvarande tar ställföreträdande räddningschef över ansvaret.

Räddningsstyrkan ska, dygnet runt och året runt, bestå av 1 styrkeledare och fyra brandmän på Svalövs station samt en styrkeledare och två brandmän på Röstånga station som har beredskap i hemmet. Räddningsstyrkan är dimensionerad för att klara ett larm, och övriga samtida larm får lösas genom samverkan och räddningsstyrkor från andra kommuner. Genom samverkan finns det även en insatsledare från Landskrona räddningstjänsten tillgänglig dygnet runt, året runt.

12.6.2 **Materiella resurser**

Station Svalöv ska minst ha tillgång till:

- ett släck- och räddningsfordon
- ett tankfordon med tank för minst 9 000 liter vatten och 1 000 liter skumvätska

- ett befäls/sjukvårdsfordon
- en mindre transportbil för räddningsutrustning
- utrustning för rökdykning
- utrustning för livräddning vid kemikalieolycka samt utrustning för sanering och tätning av mindre kemikalieutsläpp

Station Röstånga ska minst ha tillgång till:

- En släck/räddningsfordon
- En terränggående 4-hjulig motorcykel
- Ett befäls/sjukvårdsfordon
- Utrustning för rökdykning

Räddningstjänsten strävar hela tiden efter att optimera de materiella resurserna ur ett arbetsmiljöperspektiv. Numera används t.ex. lättare och ergonomiskt formbara tryckluftsapparater för andningsskydd och portabla hydrauliska klippverktyg vid trafikolycka.

12.6.3 **Samverkan**

Det finns två frivilliga räddningsvärn i närområdet, i Teckomatorp respektive på Tågarp, som utnyttjas vid händelser. Deras uppgift är framförallt att ordna vattenförsörjning, att påbörja utvändig släckning samt att begränsa bränder.

Enligt samverkansavtalet mellan kommunerna i Skåne NV finns det alltid en räddningschef i beredskap (RCB) tillika tjänsteman i beredskap (TIB) som fungerar som operativ räddningschef i hela regionen. . TIB funktionen har inget beslutsmandat men vid en större händelse kontaktas TIB som vid behov kan initiera de resurser som behövs. På dennes delegation arbetar sedan en gemensam stabsbrandmästare (SBM) som är placerad i ledningscentralen på Bårslöv. Därutöver finns det också en vakthavande brandingenjör (VBI) i regionen. Dessa tre funktioner har tillsammans ett övergripande ansvar för ledning och samordning av den operativa räddningstjänsten inom kommunerna i Skåne NV.

Det finns även ett avtal med räddningstjänsten syd att räddningsstyrkan på Röstånga station blir kallad som första styrka i vissa områden i norra Eslövs kommun.

I regional samverkan inom Skåne finns bland annat tillgång till:

- ledningsbuss

- depåcontainer för rökskydd
- restvärdesutrustning
- utrustning för ”tunga lyft”
- storskalig släckutrustning
- kemberedskap Skåne som omfattar både regional och central resurs samt två kembefäl. Regionala resurser för att klara av större kemikalieolyckor finns närmast placerad i Helsingborg. I Perstorp finns både en regional och en central (statlig) kemenhet placerad.

Inom tätorten Svalöv och kommundelarna Axelvold, Billeberga, Kågeröd, Röstånga, Teckomatorp och Tågarp ska det finnas brandposter anslutna till kommunens vattennät. Teknik ansvarar för att räddningstjänsten har aktuella kartor som anger brandposternas läge. NSVA (Nordvästra Skånes vatten och avlopp) ansvarar för underhåll och nyinstallation av brandposter. Inom kommunen finns också en del dammar och vattendrag där vatten kan hämtas med hjälp av motorspruta, men normalt täcks ett utökat vattenbehov genom tankbilar från samverkande räddningstjänster.

Under höjd beredskap utnyttjas befintliga krigsbranddammar i tätorten. Ytterligare behov av vattenresurser planeras vid höjd beredskap.

12.6.4 **Grundkompetens**

De grundkompetenskrav som krävs för att tjänstgöra vid räddningstjänsten är följande:

- Kommunens räddningschef ska vara brandingenjör med kompletterande räddningsledarutbildning vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) skola eller likvärdig utbildning.
- Räddningschef i beredskap (RCB) ska vara brandingenjör med kompletterande räddningsledarutbildning vid MSB;s skola eller likvärdig utbildning.
- Vakthavande brandingenjör ska vara brandingenjör med kompletterande räddningsledarutbildning vid MSB:s skola eller likvärdig utbildning.
- Insatsledare ska som lägst ha utbildning i räddningsledning B vid MSB:s skola eller likvärdig utbildning.
- Styrkeledare ska som lägst ha utbildning i räddningsledning A vid MSB:s skola eller likvärdig utbildning.

- Brandman deltid ska som lägst ha utbildning i räddningsinsats vid Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskaps skola eller likvärdig utbildning.
- Personal i räddningsvärnen ska som lägst ha kvalitetssäkrats enligt den modell som MSB har tagit fram tillsammans med dåvarande Sydöstra Skånes Räddningsförbund (SÖRF).

12.6.5 **Rekrytering av brandmän**

Vid rekrytering av nya brandmän bedöms den sökande utifrån utbildning, erfarenhet samt övrig kompetens. Ett urval av de sökande får dessutom genomgå en ”testdag”, där ett flertal moment ingår. Momenten som ingår är:

- simning, livräddning och vattenvana
- arbetsrelaterat fystest
- presentation och intervju

Samtliga testmoment ska klaras för att den testade ska vara aktuell för en anställning. Vid bedömningen av de olika testmomenten ges enbart betygen godkänd eller inte godkänd, dvs. vidare gallring kommer att ske utifrån andra tester och meriter för de personer som är godkända. Ytterligare krav är att brandmän måste bo och arbeta inom 5 minuter från brandstationen.

12.6.6 **Introduktionsutbildning för brandmän**

Alla nyanställda brandmän genomgår en preparandutbildning som är gemensam för räddningstjänsterna i Skåne Nordväst. Delar som ska ingå är:

- rökdykning
- kemräddning
- losstagning
- personlivräddning på hög höjd
- fordon och materiel
- vattenlivräddning
- sjukvård
- dörrforcering.

12.6.7 **Utryckningskörning**

Grundkraven för att vara utryckningsförare vid Svalövs räddningstjänst är att den anställde har C-körkort. Det är även ett krav att den anställde uppfyller de krav som ställs på att han eller hon hittar i kommunen och kan visa det. Kravet vad det gäller kartkunskap och lokalkännedom är att den anställde i princip hittar till alla gator, automatlarmsobjekt utan kartstöd inom själva tätorten. Vad det gäller utanför tätorten inom kommunen ska den anställde ha sådan kunskap att han eller hon snabbt kan besluta om färdväg och snabbt finna adresser med hjälp av kartstöd om det behövs. Den anställde ska även inneha sådan kunskap om fordonet och fordonets utrustning att han eller hon kan agera professionellt på olycksplatsen i rollen som chaufför och kunna de rutiner som gäller för chauffören på fordonet. Uppkörning sker med utsedda instruktörer.

12.6.8 **Övningsverksamhet**

Räddningstjänstens operativa personal ska utbildas och övas för att kunna utföra insatser och uppdrag på ett snabbt, säkert och effektivt sätt. Räddningspersonalen ska genomföra övningar i minst den omfattning som framgår av nedanstående tabell. Därutöver ska brandingenjörer med tjänst som VBI ha ytterligare fyra utbildningstillfällen i samverkan med övriga VBI:er i Skåne Nordväst.

Personalkategori	Övningstimmar per år	Antal övningar per år	Innehåll i stort
Brandingenjör Insatsledare	15	3	Stabs- och ledningsutbildning
Styrkeledare	8	2	Stabs- och ledningsutbildning
Brandman Styrkeledare	56	16	Allmän räddningstjänst
Personal vid räddningsvärn	12	4	Allmän räddningstjänst

Platschefen planerar och genomför mer omfattande övningar, medan styrkeledaren och/eller skiftet kan planera mindre övningar utifrån den övningsplan som platschefen har tagit fram. Övningar ska planeras utifrån verksamhetens mål, riskanalysen i kommunen, samverkansavtal och lagar.

Räddningstjänsten övar i Svalöv och i respektive tätort. Övningar sker också ute på företag, förvaltningar etc. för att öka samverkan och objektskännedom. Vidare finns det ett nytt gemensamt övningsfält för Skåne Nordväst vid Berga brandstation (Helsingborg).

Uppföljningen och utvärderingen av utförda övningar/utbildningar ligger till grund för att utveckla och förändra kommande övningar och utbildningar.

12.6.9 **SOS-kontakter**

Alarmering

Räddningstjänsten har avtal med SOS Alarm AB för utalarmering av räddningsstyrkan. Alarmeringen kan ske i av varandra oberoende sambandsvägar genom telenät och radionät. SOS-operatörerna följer särskilt uppgjorda planer, s.k. indexplaner, vid bedömning av vilka resurser som behöver larmas till olycksplatsen.

Varning

Varning till allmänheten kan utföras med hjälp av tyfoner och VMA-signalen (viktigt meddelande till allmänheten). Signalen kan aktiveras av SOS Alarm AB och på brandstationen.

Information

Vid omfattande eller särskilda räddningsinsatser ges information via radio och tv enligt avtal med Sveriges Radio, vilket SOS Alarm AB ombesörjer. Information ges också på kommunens webbplats.

Teleavbrott

Räddningstjänsten får information från SOS Alarm AB när alarmering av räddningstjänst, ambulans och polis inte kan göras via ordinarie larmväg vid större teleavbrott. Det är sedan räddningstjänsten som ansvarar för att vidta åtgärder ifall man gör bedömningen att detta behövs. Faktorer som påverkar räddningstjänstens beslut är:

- antalet hushåll som är drabbade
- var i kommunen avbrottet är
- om det är samtidigt avbrott i det fasta telefonnätet och det mobila telefonnätet
- avbrottets längd.

Beslut om åtgärder tas av den insatsledare som är i tjänst. Om han eller hon finner att det är rimligt att anordna en alternativ möjlighet för allmänheten att larma räddningsorganen, bemannas särskilt strategiska platser med räddningspersonal och radioapparater. Samtidigt informeras allmänheten om avbrottet via radio och kommunens hemsida. Vid varje teleavbrott (även mindre) informeras Vård & Omsorg med tanke på trygghetslarmen.

12.6.10 **Sjukvårdslarm och IVPA**

Alla operativ personal på Svalövs räddningstjänst är sjukvårdsdelegerade. Delegerad brandman/brandbefäl skall vara förtrogen med undersökningsteknik enligt ABCDE-systemet.

A. Airway + cervical spine control

B. Breathing

C. Circulation

D. Disability

E. Expose + environment

I Region Skåne räknas framförallt följande åtgärder till första hjälpen:

- Framåtstupa sidoläge/stabilt sidoläge – enligt praxis, skydda kotpelaren,
- Fria luftvägar – inspektion, rensa svalg, håll fram haka och tunga,
- Stoppa blödning – tryck eller kompression,
- Förhindra avkylning – värme, filtar,
- Basal HLR (lekmannaprogrammet),

IVPA – i väntan på ambulans

Akut svårt sjuk människa som behöver hjälp av ambulanssjukvården, men där vänteperioden på närmast tillgängliga ambulans bedöms bli för lång. Räddningstjänsten larmas då ut samtidigt med ambulans för att snabbare nå hämtningsplatsen.

Räddningstjänsten bistår då med:

- trygghet för den nödställde/sjuke
- kontroll av att ambulans är på väg
- kontakt med ambulans
- vägvisning
- första hjälpen-åtgärder vid behov.

12.6.11 **Insatsstöd**

I insatsledarbilen finns ett mobilt datastöd som är kopplat till räddningstjänstens verksamhetsstöd, Daedalos. Där finns det bl.a. information om kommunens

brandpostnät, insatskort för utvalda objekt, verksamhetsinformationer och kontaktpersonsuppgifter för olika verksamheten. Dessutom fungerar det som ett navigeringsstöd.

12.6.12 **Händelseutredning**

Lagen (2003: 778) om skydd mot olyckor ska en olycka undersökas för att i skälig omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur väl insatsen har genomförts. Propositionen till lagen uppger att det är viktigt med uppföljning och utvärdering av olyckor så att insatsens effektivitet kan bedömas men också för att bedöma om ekonomiska resurser har satsats på rätt sätt och vilka förebyggande åtgärder som behöver vidtas.

Enligt lagen ska en olycksundersökning innehålla följande tre moment:

- orsakerna till olyckan
- olycksförloppet
- insatsutvärdering.

Utredningarna delas upp i tre olika nivåer där nivå 1 motsvarar ifylld insatsrapport och där nivå tre innebär en utökad olycksutredning med en analysgrupp. Det finns riktlinjer för när en olycksundersökning ska ske och på vilken nivå som man ska utföra den på, se bilaga 7.

Svalövs kommun har tillgång till personal i Landskrona vid händelseutredning. Personal består av insatsledare och brandmän med påbyggnadsutbildning i brandorsaksutredning och olycksutredning. Vid större händelser samverkar olycksutredare i Skåne nordväst.

13. Samhällsstörning

Bestämmelserna i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap syftar till att kommuner och landsting ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred.

13.1 Bakgrund

Med extraordinär händelse avses en sådan händelse som:

- avviker från det normala
- innebär en allvarlig störning
- överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner
- kräver skyndsamma insatser av en kommun.

Kommuner ska inom sitt geografiska område ifråga om extraordinära händelser i fredstid verka för att olika aktörer i kommunen samverkar, att åtgärder vidtas och att informationen till allmänheten samordnas.

13.2 Sårbarhetsanalys

Varje kommun ska analysera sina risker, sårbarheter samt sin hanteringsförmåga vid kris. Analyserna ska tas fram under det första året under mandatperioden ska kommunerna senast den 30 september lämna in en risk- och sårbarhetsanalys till länsstyrelsen. I Svalövs kommun delas dessa upp i en riskanalys och en sårbarhetsanalys. Riskanalysen riktar in sig på olycksrisker, och sårbarhetsanalysen utifrån en extraordinär händelse. Dessa lämnas in tillsammans.

Syftet med en sårbarhetsanalys är att identifiera kommunens hanteringsförmåga att stå emot olika påfrestningar, och målet med analysen är att komma med åtgärdsförslag för att förbättra krishanteringsförmågan.

Vid arbetet med Sårbarhetsanalysen 2011 valdes scenariot översvämning att analyseras. Analysen innefattar identifiering av samhällsviktiga verksamheter i kommunen, beroendeanalyser, och scenarioanalys med hanteringsförmåga.

I sårbarhetsanalysen identifieras tre områden som är extra viktiga inför, under och efter en kris, och dessa är kommunikation, organisation samt infrastruktur och resurser. De förbättringsförslag som uppkommit ska nu värderas och utvecklas under mandatperioden, för att stärka kommunens krishanteringsförmåga. Exempel på förslag är: reservkraft, trygghetspunkter, kommunikationsteknik samt att identifiera känsliga områden för olika väderhändelser. (Bilaga 8)

13.3 Samhällsviktig verksamhet

Under arbetet med StyrEl* 2011 identifierades samhällsviktiga verksamheter i kommunen. Definitionen utgår från MSB:s kriterier för samhällsviktig verksamhet.

13.4 Krisledning

I kommuner och landsting ska det finnas en nämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid. I Svalövs kommun består krisledningsnämnden av fem ledamöter och fem ersättare.

Vid en extraordinär händelse och/eller svår påfrestning i Svalövs kommun, som inte faller under ansvaret enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor tas beslutsbefogenheter och ansvar för åtgärder och ledning över av krisledningsnämnden i enlighet med det reglemente som kommunfullmäktige har fastställt för denna nämnd.

Till krisledningsnämnden kopplas en tjänstemannastab som följer händelseutvecklingen, löpande bereder underlag för beslut och verkställer de beslut som nämnden har fattat. Utifrån de ramar krisledningsnämnden delegerar till tjänstemannastaben arbetar den självständigt.

För krisledning vid en extraordinär händelse finns det antaget ett reglemente med tillhörande ledningsplan och informationsplan, antagen av fullmäktige för varje mandatperiod.

13.5 POSOM

13.5.1 **Bakgrund**

Både Socialstyrelsens och Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps uppfattning är att katastrofberedskapen ska ses som en helhet där det psykiska omhänder-

tagandet ingår som en viktig del. Det överliggande ansvaret för dessa frågor ligger inom Socialstyrelsens ansvarsområde medan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska svara för vissa utbildningsinsatser. Myndigheterna har ett nära samarbete inom området genom en särskild samarbetsgrupp.

POSOM är en grupp som verkar inom kommunen och som är avsedd att leda och samordna det psykiska och sociala omhändertagandet av drabbade, anhöriga och personal vid en extraordinär händelse. Utöver POSOM-verksamheten finns också specialister organiserade i en ledningsgrupp inom akutsjukvården. Denna PKL-grupp (psykiatrisk och psykologisk katastrofledningsgrupp) består av bl.a. psykiatriker, psykologer, kuratorer och sjukhuspräster.

13.5.2 **POSOM i Svalöv**

Kommunens ansvar att hjälpa olycksdrabbade, anhöriga, ögonvittnen samt andra inblandade formuleras i socialtjänsten och verksamheten i Svalöv samordnas av verksamhetschefen för arbete och integration.

I Svalövs kommun ska POSOM finnas som stöd till allmänheten i samband med stora olyckor och katastrofer, men även vid andra svåra påfrestningar på samhället. Svalövs POSOM-ledningsgrupp består av personal från, skolan, socialtjänsten, räddningstjänsten, Svenska kyrkan och polismyndigheten. Samordnaren ansvarar för utbildning, kompetensutveckling och övning. Målet är att träffas två gånger per år i gruppen för utbildning och/eller övning.

POSOM-gruppens huvudsakliga uppgift är att:

- Lindra eller förhindra personliga kriser i samband med stora och allvarliga olyckor, samhällsstörningar eller katastrofer
- Underlätta för anhöriga att få information/upplysningar
- Kontakta sjukvårds- och polismyndigheter
- Upprätta kontaktvägar mellan anhöriga och skadade/inblandade
- Förbereda de skadades hemkomst och se till att primärvården och Svalövs kommun tar över ansvaret för de psykiska och sociala stödinsatserna.

POSOM är en resurs att ta till när den ordinarie verksamheten inte räcker till.

13.5.3 **Stödcenter**

Vid en större extraordinär händelse som berör många människor kan stödcenter upprättas för att tillhandahålla information, råd och stöd till både direkt och indi-

rekt drabbade. Vid behov kan också en upplysningscentral för information till anhöriga med flera upprättas i kommunhuset samt på kommunens hemsida.

Det är POSOM-gruppen som beslutar när deras stödcentercentral eller upplysningscentral ska aktiveras och det är också den som ser till att stödcentret blir bemannat av personal som är lämplig för ändamålet.

13.5.4 **Krisgrupp**

I 5 § Arbetsmiljöverkets föreskrift Första hjälpen och krisstöd, planering, utbildning, utbildning, information (1999:7) står det:

”på varje arbetsställe skall finnas den beredskap och de rutiner för första hjälpen och krisstöd som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och särskilda risker. Vid planeringen skall de kontakter som behövs tas med berörda lokala samhällsorgan. Det skall säkerställas att arbetstagarna känner till hur första hjälpen och krisstödet är organiserat på arbetsstället.”

Vidare står det i § 7 samma föreskrift att:

”chefer och arbetsledande personal skall ha tillräckliga kunskaper om krisstöd för att kunna planera och ordna detta på ett lämpligt sätt”.

Skolor inom Svalövs kommun har en egen krisgrupp som arbetar oberoende av POSOM.

13.5.5 **Höjd beredskap**

Räddningstjänsten ska under anpassningsperioden, som för närvarande är tio år, kunna öka sin förmåga att hantera händelser som kan uppstå under höjd beredskap.

Bilagor

1. Riskanalys Svalövs kommun 2014
2. Förslag på cykelplan 130102
3. Tillsynshandbok Skåne Nordväst
4. Brandfarlig vara, information och ärendegång
5. Tillståndsgivning egensotning
6. Zonkarta insatstider
7. Rutiner för samverkan
8. Sårbarhetsanalys Svalövs kommun 2011

Räddningstjänsten
Svalövs kommun, 268 80 Svalöv • Herrevadsgatan 10
Tel 0418-47 50 00 • Fax 0418-47 50 26 • e-post info@svalov.se • www.svalov.se